This document is also available in English. **Eitem Agenda 11**

Adroddiad i	**Panel Gweithredol**
Dyddiad	**20 Mawrth 2023**
Swyddog Arweiniol	**Richard Fairhead, Prif Swyddog Tân Cynorthwyol**
Swyddog Cyswllt	**Richard Fairhead**
Pwnc	**Trosolwg o'r Adolygiad Darpariaeth Frys**

DIBEN YR ADRODDIAD

1 Cynhaliwyd gweithgor ar gyfer Aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar 14 Mawrth 2023. Yn ystod y cyfarfod hwn, rhoddwyd cyflwyniad i'r Aelodau gan y Prif Swyddog Tân Cynorthwyol Richard Fairhead ac ORH. Roedd hyn er mwyn cyflwyno pwrpas cynnal Adolygiad o Ddarpariaeth Frys a'r fethodoleg i'w defnyddio. Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r wybodaeth a gyflwynwyd i'r Gweithgor.

ARGYMHELLIAD

2 Bod yr Aelodau yn nodi cynnwys yr adroddiad hwn.

CEFNDIR

3 Yn asesiad sefyllfa'r Prif Swyddog Tân a gyflwynwyd i'r Awdurdod ar 20 Medi 2021, amlygwyd nifer o risgiau allweddol sy'n wynebu'r Awdurdod. I grynhoi, roedd y rhain yn gysylltiedig â sicrhau bod digon o griwiau tân ar alwad ar gael; sicrhau adnoddau digonol i gynnal a datblygu sgiliau diffoddwyr tân; a chael digon o gapasiti corfforaethol i fodloni'r galw presennol ac yn y dyfodol.

4 Mewn ymateb i'r papur hwn, cytunodd yr Awdurdod i ofyn i'r Prif Swyddog Tân gychwyn rhaglen o adolygiadau i feysydd allweddol hollbwysig, yn arbennig argaeledd criwiau ar alwad, hyfforddiant, capasiti corfforaethol, a darpariaeth ymateb brys.

5 Cytunwyd hefyd, yn y lle cyntaf, y dylai cost cwmpasu a chynllunio'r adolygiadau hyn gael ei thalu o'r cronfeydd wrth gefn.

6 Yn ogystal; Cynhaliodd Archwilio Cymru adolygiad o "Cydnerthedd Corfforaethol yn Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru" ym mis Ebrill 2021 a gwnaeth y Cynigion canlynol ar gyfer gwella – "I gefnogi cydnerthedd dylai'r Awdurdod adolygu lleoliadau gorsafoedd i nodi cyfleoedd i optimeiddio trefniadau ymateb brys."

GWYBODAETH

7 Fel gwasanaeth ar alwad (wrth gefn) yn bennaf, mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) yn dibynnu'n ddirfawr ar gael digon o ddiffoddwyr tân ar alwad i griwio peiriannau tân drwy'r dydd a'r nos. Dim ond wyth o bedwar deg pedwar o orsafoedd tân y Gwasanaeth sydd â chriwiau amser cyflawn, felly mae dros 80% o beiriannau tân y Gwasanaeth yn cael eu criwio gan ddiffoddwyr tân ar alwad.

8 Fel y gŵyr Aelodau, mae llawer o heriau a gwendidau yn gysylltiedig â'r system dyletswydd ar alwad (wrth gefn) yn genedlaethol, yn bennaf o ran recriwtio a chadw diffoddwyr tân ar alwad, gan arwain at straen parhaus ar y Gwasanaeth i fynd i'r afael â'r diffyg.

9 Yn 2016, yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus, ystyriodd yr Awdurdod sut yr oedd am ail-gydbwyso adnoddau i gyfateb â risg, a mabwysiadodd fodel a oedd yn cynnwys sicrhau y byddai lleiafswm o 20 o griwiau tân mewn lleoliadau strategol ar gael yng Ngogledd Cymru.

10 Mae'r Gwasanaeth yn parhau i gynnal y model lleiafswm o 20 o griwiau tân drwy ganolbwyntio ar 20 o leoliadau allweddol er mwyn cynyddu capasiti'r gwasanaeth tân ar draws Gogledd Cymru. Trwy ffyrdd gwahanol, mae 20 o beiriannau tân yn cael eu criwio o fewn y lleoliadau hynny bron bob dydd ond mae'n dod yn fwyfwy anodd gwneud hynny. Yn 2023/24 bydd y Gwasanaeth yn treialu targed o 18 o beiriannu tân mewn ymateb i'r gyllideb y cytunwyd arni ar gyfer y flwyddyn i ddod.

11 Wrth wynebu digwyddiad brys o unrhyw bwys, yn y gorffennol bu'n rhaid i'r Gwasanaeth wneud cais am ddarpariaeth brys gan Wasanaeth cyfagos yn Lloegr. Mae hyn yn peri pryder arbennig ac mae'n gwaethygu pan fydd llawer o amser ymateb brys y Gwasanaeth yn cael ei gymryd i ymateb i ddigwyddiadau sy'n ymwneud â'r tywydd. Gydag effeithiau newid hinsawdd, mae'r effaith ar y Gwasanaeth yn debygol o gynyddu yn y blynyddoedd i ddod wrth iddo gael ei alw i ddigwyddiadau'n amlach a rhai mwy hirfaith fel tanau mawr yn yr awyr agored a llifogydd eang.

12 Mae'n ddoeth felly i'r Awdurdod gomisiynu gwaith i ddatblygu cynnig darpariaeth ymateb brys tymor canolig er mwyn cynhyrchu opsiynau i'r Awdurdod o ran y ffordd orau o sicrhau gwasanaeth tân ac achub mwy cynaliadwy ar draws Gogledd Cymru.

13 Mae cwmni annibynnol ORH wedi'i gomisiynu i weithio mewn partneriaeth â'r Gwasanaeth i roi opsiynau i'r Aelodau eu hystyried.

14 Bydd opsiynau posibl ar gyfer newid a’u goblygiadau yn cael eu darparu i’r gweithgor Aelodau nesaf ar 04 Ebrill 2023.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Rhaid i unrhyw opsiynau fodloni rhwymedigaethau’r Awdurdod o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015.
Cyllideb	Dim goblygiadau cyllidebol ar hyn o bryd, fodd bynnag bydd gan unrhyw newidiadau arfaethedig i'r gwasanaeth Argyfwng oblygiadau ar gyfer cyllidebau cyfalaf a gweithredol yn y dyfodol.
Cyfreithiol	Rhaid i unrhyw opsiynau fodloni rhwymedigaethau’r Awdurdod o dan Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004.
Staffio	Dim effaith hysbys ar lefelau staffio.
Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Bydd effaith yr agweddau hyn yn cael ei hasesu ar yr adeg briodol yn natblygiad y cynigion ar gyfer darpariaeth frys.
Risgiau	Lleihau'r risgiau o fethu â phennu cyllideb gytbwys a chynllunio'n briodol yn y dyfodol.